

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
Postboks 8004 Dep.
0030 OSLO

Vår dato: 19.10.2011
Vår referanse: 11/159128
Deres dato: 5.7.2011
Deres referanse: 11/1947

Høring - Styring, forvaltning og finansiering av nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor

Statens pensjonskasse viser til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet brev av 5. juli 2011 om eventuelle merknader til overnevnte.

Statens pensjonskasse stiller seg positivt til Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difi) rapport "Nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor". Statens pensjonskasses syn er at slike komponenter er absolutte suksessfaktorer for et digitalt tilbud på tvers av offentlig sektor. Som sentral aktør i en slik sammenheng vil Statens pensjonskasse, ved bruk av slike komponenter, lage bedre og økonomisk mer lønnsomme løsninger. Samtidig som felles offentlige komponenter vil være mer hensiktsmessig for brukerne.

Statens pensjonskasse har gjennom bruk av sentralt personregister, sikkerhetsportalen og utnyttelse av Altinns tjenestetilbud allerede aktivert en slik tankegang. Erfaringene med dette er i hovedsak positive og inngår som underlag for kommentarer og innspill i det følgende.

Statens pensjonskasse er enig i at det kan være utfordrende å finne frem til hvilke komponenter som skal få status som felles og slutter seg derfor til konklusjonen om en strategiprosess for å detaljere og sikre rapportens forslag. I en slik sammenheng foreslås det at det brukes en verdikjedetenking. Det vil gi innsikt i de "dialogene" komponentene kan inngå i. Som dialog forstås brukers kontakt med ulike instanser som er nødvendige for å få utrettet sitt ærende og dekket sitt behov. Offentlige dialoger vil dermed representere ulike tverrgående prosesser og verdikjeder som går utover den enkelte virksomhet. Ved å kartlegge og beskrive disse dialogene oppnås god oversikt over behov for samhandling på tvers.

Skattedirektoratet (SKD) har allerede nedlagt arbeid med slik dialogtenking som det kan dras nytte av og bygges videre på. Den dialogen SPK er spesielt opptatt av er pensjonsdialogen. Det vil si innsamling og lagring av pensjonsdata. Denne har klare tilknytninger mot SKD og NAV.

Nedenfor følger svar på spørsmålene i høringsbrevets punkt 3. Direkte referanser til rapporten er unnlatt, da de forhold som kommenteres enten er behandlet på flere ulike steder i rapporten eller er referert til under aktuelt punkt i høringsnotatet.

3a. Finansieringsprinsipper

På overordnet nivå slutter Statens pensjonskasse seg til Difis syn, og deler oppfatningen av at internfaktureringsform ikke er hensiktsmessig. Slik rapporten antyder, må det også finnes frem til en finansieringsform som støtter opp under horisontal samhandling. Samtidig må det unngås at de som naturlig burde stå som eiere og initiativtagere vegrer seg, fordi eierskap til en felleskomponent kan oppleves som begrensende. Snevert vil forholdet også kunne vurderes til å ligge utenfor det (eier)virksomheten definerer som sitt kjerneområde.

3b. Samordningsfora

Statens pensjonskasse støtter opprettelsen av utvalg på de nivåene som er foreslått.

Imidlertid påpekes nødvendigheten av operativ forankring. Etter Statens pensjonskasse syn er en forutsetning for å nå målet at man støtter seg til en egen faggruppe for aktuell komponent. Slike faggrupper bør derfor etableres per komponent og ikke bare unntaksvis som rapporten antyder. Faggruppene bør settes sammen slik at de er representative for alle praktiske sider rundt foredling og forvaltning av behov og løsning knyttet til anvendelsen.

3c. Videreutviklingsbehov

En rekke forhold knyttet til elektronisk identifikasjon er skissert som fremtidige behov med utgangspunkt i felles infrastruktur for eID i offentlig sektor. I denne forbindelse siteres det fra tidligere statsråd Grande Røys sin uttalelse i Stortinget 3. april 2008:

”Som eg var inne på, har mange innbyggjarar allereie i dag ein eID på høgt tryggleiksnivå, altså nivå 4, som dei har fått i marknaden. Det er difor nødvendig at dette samtrafikknavet som vi no utviklar, legg til rette for eit teknisk samspel mellom marknadsaktørane. Kostnader med å nytte eID frå marknaden i sine egne tenester må kvar enkelt etat dekkeje sjølv, slik som det er pr. i dag, men vi tek altså kostnaden ved å utvikle samtrafikknavet.”

Samtrafikknavet er det som nå omtales som Id-porten. I dag er det bank-id som er den mest kjente og brukte identifikasjonsløsningen i Norge. Før man går videre med utvidelse av offentlig eID bør det arbeides med løsninger som gjør at bank-id kan aksepteres og benyttes. Det videre arbeidet med å finne frem til gode nasjonale løsninger på de områdene som nevnes i rapporten, vil da forenkles og intensiveres.

Det bør også prioriteres å arbeide med etablering av en felles offentlig meldingstjeneste. Erfaring viser at når det offentlige ikke kan tilby tilfredsstillende løsninger, vil private tjenestetilbud bli etablert. Et privat tjenestetilbud vil som regel være styrt av andre prioriteringer enn det som er ønskelig i offentlig sektor. Det offentlige må derfor gjennom sitt arbeid med felles nasjonale komponenter ta føringen og sikre samfunnsgevinst. Det er trolig ikke nødvendig at det offentlige alltid skal være leverandør av slike tjenester, men det offentlige må sette de krav og standarder som er påkrevet. Altinn har imidlertid en meldingstjeneste som kan være aktuell her.

Den elektroniske utviklingen går raskere enn regelverksutviklingen. Det betyr at aktuelle lover og forskrifter må tilpasses den elektroniske virkeligheten, særlig digitalt førstevalg og digital hverdag. Dette gjelder konkret blant annet eforvaltningsforskriften og utredningsdirektivet. Begge er nevnt i rapporten.

I en digital hverdag er et samtykkeregister nødvendig. Fra brukerens ståsted kan stadige spørsmål om samtykke oppleves som frustrerende, fordi samtykke oppleves som allerede gitt. Det må derfor prioriteres å opprette et eget samtykkeregister som tar vare på de svar som er gitt og den holdning disse svarene representerer.

Statens pensjonskasse mener også at behovet for krypterte tjenester bør utredes ved å se på Norsk Helsenett, som er kryptert og anses som sikkert.

En prioritert liste over initiativ fra Statens pensjonskasse vil derfor se slik ut (vårt forslag til pragmatisk tilnærming i parentes):

1. Personer og virksomheters foretrukne elektroniske adresser (bør kunne løses ved en enkel utvidelse av Folkeregisteret)
2. Meldingstjeneste (bør kunne løses ved å generalisere allerede eksisterende tjeneste i Altinn)
3. Samtykkeregister (NAV og sikkert flere har laget sitt eget som kan kopieres)
4. Diverse eID (løses gjennom samarbeid med bank-id og Nasjonalt Id-kort, Altinn har allerede en løsning for virksomhetssertifikater)
5. Kryptering (og sikker fremsending kan bygges rundt Norsk Helsenett)

3d. Normering og nasjonalt ansvar

Rapportens ulike innspill støttes.

3e. Helhetlig prioritering i en felles arkitektur

Gode standarder er et resultat av bruk og erfaring. Det kan være uheldig å angi en ny komponent som standard fra dag en. Det bør derfor tilstrebes å utvikle standarder på bakgrunn av erfaring. Førstegangsutgivelse som anbefaling kan være et greit utgangspunkt.

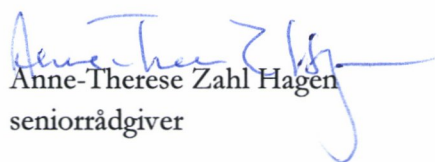
Dokumentasjonen av en nasjonal komponent bør imidlertid følge en standard slik at den blir enklest mulig å implementere. Spesielt gjelder dette metadatabeskrivelsene i alle felles registre og datutvekslingsformatene mellom en felles komponent og brukeren av denne, det vil si i vårt tilfelle Statens pensjonskasse.

Statens pensjonskasse forutsetter at alle felleskomponenter er veldefinerte på transaksjons- og metadatanivå når de lanseres.

3f. Økt fornyingstrykk

Statens pensjonskasse har erfart at innføring av nasjonale fellestjenester innenfor rammene av en felles offentlig arkitektur kan være krevende. Vi støtter derfor rapportens innspill på solid forankring av prinsipper og tiltak i hele offentlig sektor gjennom utvikling av veiledere, kompetanse og nettverksprogram på alle beslutningsnivåer i en virksomhet.

Med vennlig hilsen

Anne-Therese Zahl Hagen
seniorrådgiver

Jon Arve Risan
seniorrådgiver